

Jaardocument

2012

STICHTING

RIJKSMUSEUM
TWENTHE

Inhoud

3 Bericht van de Raad van Toezicht

Bestuursverslag

- 5 Turbulente tijden
- 7 Een nieuwe visie
- 12 Tentoonstellingen en activiteiten
- 16 Onderwijs
- 18 Collectie
- 20 Personeel/Financiën

Financieel verslag

- 22 Balans per 31 december 2012
- 24 Categoriele exploitatierekening over 2012

Bericht van de Raad van Toezicht

Akkoordverklaring van de Raad van Toezicht

Het bestuursverslag 2012 van Stichting Rijksmuseum Twenthe is goedgekeurd in de vergadering van de Raad van Toezicht van de Stichting Rijksmuseum Twenthe op 16 april 2013.

Raad van Toezicht

Mr. E. ten Cate (voorzitter)

Drs. B. Fransen

Mr. G.J. Jansen

Drs. P.J. Schoon

Directeur

Drs. K.A. Odding

Sunset blue (detail), 2010
Koen Vermeule (1965)

Bericht van de Raad van Toezicht

Voor Rijksmuseum Twenthe was 2012 een veelbewogen jaar. In februari nam directeur Lisette Pelsers afscheid wegens haar aanstelling als directeur van het Kröller-Müller Museum. De Raad van Toezicht is vervolgens op zoek gegaan naar een nieuwe directeur die zij vonden in de persoon van Arnoud Odding, eerder directeur van het Nationaal Glasmuseum. Vlak voor zijn aantreden zag het museum zich geconfronteerd met de dreiging van een ernstige subsidiekorting die, indien deze doorgang zou hebben gevonden, onvermijdelijk tot sluiting van het museum zou hebben geleid. In de daarop volgende maanden werden een nieuwe museale visie geformuleerd, alsmede een aangepast businessplan. Ook werd een reorganisatie doorgevoerd waardoor uiteindelijk afscheid genomen moest worden van een elftal medewerkers. Vanuit de Raad van Toezicht is deze reorganisatie begeleid door de heer Peter Schoon die - tot volle tevredenheid van Raad van Toezicht, directie en medewerkers - functioneerde als vertrouwenspersoon. De problematiek rond de mogelijke sluiting van het museum heeft niet alleen veel aandacht gevergd van de directie maar ook van de Raad van Toezicht. Medio december werd duidelijk dat de nieuw aangetreden Minister van OCW

gehoor zou geven aan de oproep van vele personen en instellingen om het museum de kans te geven de nieuwe plannen tot uitvoering te brengen. De minister gaf daarbij aan dat zij verwacht dat zowel de Gemeente Enschede als de Provincie Overijssel ook hun verantwoordelijkheid zullen nemen en het resterende tekort op de begroting voor hun rekening nemen. De Raad van Toezicht is bijzonder verheugd over deze ontwikkeling en is van mening dat Rijksmuseum Twenthe materieel een plek heeft in de culturele infrastructuur van zowel het rijk, als de provincie als de gemeente.

De Raad van Toezicht is in 2012 zeven keer bijeen geweest en heeft zich in deze vergaderingen geconcentreerd op de werving en aanstelling van de nieuwe directeur; op de reorganisatie; op de nieuwe museale visie en op de communicatie van het museum rond voormelde crisissituatie.

De Raad van Toezicht heeft veel vertrouwen in het nieuwe beleid en dankt directie en medewerkers van Rijksmuseum Twenthe voor de inzet en prestaties van het afgelopen jaar.

Namens de Raad van toezicht, *Egbert ten Cate*

Bestuursverslag

Op zoek naar een nieuwe balans

Op zoek naar een nieuwe balans

Al sinds enige jaren wordt in Nederland een maatschappelijke discussie gevoerd over de mate waarin en de wijze waarop culturele instellingen gefinancierd worden. In het afgelopen jaar heeft die discussie zich toegespitst op de vraag welke instellingen in de komende vier jaren vanuit het Rijk gesteund moeten worden. In die discussie kwam ook de vraag naar voren wat de positie van Rijksmuseum Twenthe in het nationale kunstbestel zal zijn. De Raad voor Cultuur adviseerde in mei 2012 dat het museum geen subsidie meer zou hoeven te ontvangen voor de publieksfunctie. In de daarop volgende maanden bleek op hoeveel maatschappelijke steun het museum kan rekenen en welk een belangrijke functies het museum niet alleen nationaal maar ook provinciaal en lokaal heeft. Het museum formuleerde een nieuwe toekomstvisie en een nieuw businessplan. Dat toekomstplan is een afgewogen plan; een plan waarin niet alleen aandacht is voor de landelijke rol van Rijksmuseum Twenthe maar ook voor de lokale en provinciale functies. Rijksmuseum Twenthe is een museum met een collectie van nationaal belang en met tentoonstellingen die publiek uit het hele land trekken, in het afgelopen jaar meer dan ooit tevoren. Maar Rijksmuseum Twenthe is ook een museum dat lokaal en regionaal een belangrijke cultuur-educatieve functie heeft; een museum dat bijdraagt aan de cultuur-toeristische aantrekkelijkheid van stad en provincie en tot slot een museum dat de culturele en innovatieve krachten in de provincie Overijssel met elkaar verbindt. Een museum dus dat op vele manieren bijdraagt aan de economische, toeristische en culturele draagkracht van Oost-Nederland.

Dat die boodschap is overgekomen blijkt uit de beslissing van Minister Jet Bussemaker van Cultuur om een aanzienlijk deel van de subsidiekorting terug te draaien mits ook gemeente en provincie hun steentje bijdragen. In het bestuursakkoord van begin april 2013 hebben de drie overheden dat gezamenlijke belang en die gezamenlijke verantwoordelijkheid formeel bekrachtigd. Rijksmuseum Twenthe maakt materieel onderdeel uit van de culturele infrastructuur van zowel het Rijk, als de provincie Overijs-

sel, als de Gemeente Enschede. Het is mijn overtuiging dat in het afgelopen jaar de basis is gelegd voor een duurzame groei van Rijksmuseum Twenthe waarin alle drie de overheden hun belang kunnen herkennen. Voor het museum is 'samenwerking' het sleutelwoord voor de komende jaren.

Arnoud Odding, *directeur*

Turbulente tijden

Op 24 februari nam Lisette Pelsers afscheid als directeur van het museum. In de vier jaren die zij directeur was van RMT heeft zij belangrijke vernieuwingen in gang gezet. Enkele van de meest in het oog lopende veranderingen zoals de vernieuwing van de entreehal, het museumcafé en museumwinkel en de website zijn allen voltooid in de eerste helft van het verslagjaar. Lisette Pelsers werd tijdelijk opgevolgd door Lucie Musterd die bereid was de periode te overbruggen tot er een nieuwe directeur zou zijn gevonden.

Dreigende sluiting

Nog voor de nieuwe directeur was aangesteld brak een existentiële crisis uit omdat de Raad voor Cultuur eind mei aan de staatssecretaris adviseerde het museum niet langer voor zijn publiekstaak te subsidiëren. De staatssecretaris verklaarde dat hij van plan was de raad in haar advies te volgen. Belangrijke kritiekpunten waren de veronderstelling dat het museum onvoldoende draagvlak in de regio heeft en het collectieprofiel dat onvoldoende onderscheidend zou zijn. De raad zag geen zelfstandige functie voor het museum. Indien het advies van de raad onverkort zou zijn doorgevoerd had het museum de deuren moeten sluiten en zou de kans groot zijn geweest dat het museum definitief gesloten zou zijn.

Een nieuwe directeur

Op 4 juni, twee weken na het advies van de Raad voor Cultuur, trad Arnoud Odding aan als de nieuwe directeur, drie maanden eerder dan gepland. De nieuwe directeur

Alexander Pechtold opent Herfsttooi 2.0

is onmiddellijk begonnen met een inhoudelijke heroriëntatie en met het mobiliseren van de publieke opinie. Lucie Musterd was bereid om nog tot september aan te blijven als directeur interne zaken. Zij heeft zich met grote bekwaamheid gericht op het motiveren van de medewerkers die in uiterst onzekere omstandigheden moesten blijven werken.

Reorganisatie

Al snel werd duidelijk dat niet alleen een nieuwe museale visie en een nieuw ondernemingsplan moest worden geschreven maar dat het museum er ook niet aan zou ontkomen om diep in de eigen organisatie te snijden. Begin augustus is in een speciale medewerkersbijeenkomst aangekondigd dat 14 van de 38 medewerkers boventallig waren en dat dientengevolge ontslag voor hen zou worden aangevraagd. Aan de andere medewerkers werd gezegd dat als het tij niet gekeerd zou worden er later een tweede ontslagronde kon volgen. In oktober werd één boventalligverklaring herroepen. De functie van restaurator schilderijen was van essentieel belang om de nieuwe museale plannen te kunnen realiseren. Begin 2013 konden nog twee ontslagen worden ingetrokken omdat twee medewerkers bewaking en beveiliging gedetacheerd konden worden bij Museum TwentseWelle.

Brede steun

Vanaf het moment dat de Raad voor Cultuur haar advies bekendmaakte heeft het museum dus op veel fronten tegelijk moeten werken. Directeur en Raad van Toezicht

begonnen onmiddellijk met een intensieve communicatiecampagne richting de Raad voor Cultuur, richting het ministerie, richting de Tweede Kamer en richting de samenleving. Al binnen enkele weken sloten B&W van Enschede zich aan bij deze inspanningen. De gemeente heeft de contacten naar de Haagse politiek op een uiterst effectieve en efficiënte wijze behartigd. Dat de nieuw aangetreden Minister van Cultuur medio december besloot een aanzienlijk deel van de subsidiekorting terug te draaien is mede te danken aan de onvoorwaardelijke inzet door Burgemeester Peter den Oudsten, Wethouder Marijke van Hees en hun ambtelijke staf. Ook de inzet van diverse tweede kamerleden was van groot belang. De inbreng van Han ten Broeke, Pieter Omtzigt en Alexander Pechtold mag niet onvermeld blijven.

Inhoudelijke heroriëntatie

Parallel aan dit proces van reorganiseren heeft een ingrijpende, inhoudelijke heroriëntatie van het museum plaatsgevonden. Niet alleen werden een nieuw visiedocument en een sterk gewijzigd ondernemingsplan geschreven maar ook werden in vier maanden tijd vier tentoonstellingen geconcipeerd én georganiseerd. Met het nieuwe festival voor kunst en technologie Herfsttooi illustreerden die tentoonstellingen de nieuwe inhoudelijke koers van RMT. In een half jaar tijd heeft het museum zo een transformatie doorgemaakt waar het museum in andere omstandigheden jaren mee bezig zou zijn. RMT is ingrijpend gereorganiseerd, heeft een sterk geactualiseerde museale visie en een nieuw ondernemingsplan.

Een nieuwe visie

Samenwerkingen

Rijksmuseum Twenthe is een museum dat zich definieert door de samenwerkingen die het creëert. Eind 2011 is het museum begonnen met een businessclub die inmiddels gegroeid is tot bijna 50 leden. Het museum beschikt over één van de grotere museale vriendenverenigingen met circa 1.700 leden en dat zijn er 400 meer dan aan het begin van de crisis. In Roombeek werkt het museum sinds het afgelopen jaar nauw samen met TwentseWelle, Concordia, TETEM en ArtEZ om de wijk Roombeek als een cultuurpark te profileren. Met Concordia werkt Rijksmuseum Twenthe nauw samen voor de programmering hedendaagse kunst. Met Museum De Fundatie te Zwolle werkt het museum samen aan een prestigieuze dubbel-tentoonstelling in 2015. Dit jaar al zullen beide musea belangrijke werken aan elkaar uitlenen. Maar ook buiten de regio en internationaal werkt het museum samen met instellingen zoals Koninklijk Museum voor Schone Kunsten te Antwerpen, Groeningemuseum, Tate Britain, Nationalmuseum in Stockholm, Rijksmuseum Amsterdam, Museum Dordrecht, etc.etc.

Het museum van de verbeelding

Het nieuwe visiedocument onder de noemer 'Museum van de verbeelding' beschrijft in vijf hoofdstukken hoe het museum zich de komende jaren wil ontwikkelen en profileren:

1 RMT is het museum van de verbeelding. Het museum dat je meeneemt op een wonderlijke wandeling over de soms duizelingwekkende paden van kunst, cultuur en weten. Het is het museum van de verbeelding van onze ideeën, kennis, twijfels, verwonderingen en verwachtingen.

2 RMT is het enige museum in noord en oost Nederland dat zo'n rijke collectie heeft dat het het complete verhaal van de kunst kan tonen. Daarenboven denkt en programmeert Rijksmuseum Twenthe vanuit het geheel van de Collectie Nederland. Rijksmuseum Twenthe is daarmee steunpunt en knooppunt in de nationale, museale infrastructuur.

3 RMT draagt bij aan een rijk cultuurklimaat in het oosten van het land waardoor mensen zich thuis voelen en blijven voelen. Het museum draagt bij aan een innovatief en cultureel klimaat in de regio en werkt internationaal vanuit een regionaal netwerk.

4 RMT is het museum voor de bezoeker die in de schone kunsten in plaats van bevestiging van het bestaande het ontregelende, verrassende en overrompelende zoekt. Een pleisterplaats voor liefhebbers, kenners, toevallige passanten, gezinnen, genietters, doemdenkers, scholieren, ouderen, jongeren, tukkers en de rest.

5 RMT confronteert het heden met het verleden, in 36 zalen. De speelse kabinetten van de verbeelding. Het is een museum waar je kunt dwalen. Waar je komt voor de ene tentoonstelling en verrast wordt door een andere. Het museum kent geen vaste opstelling, maar blijft zich voortdurend veranderen en vernieuwen. Precies zoals de samenleving zelf, en de kunst natuurlijk.

Tentoonstellingen en activiteiten

In 2012 is RMT in zijn tentoonstellingen steeds meer focus gaan leggen op de context rondom de kunstwerken en kunstenaars. Waar in de voorafgaande jaren voornamelijk voor een kunsthistorisch perspectief werd gekozen, probeerde het museum in 2012 ook andere perspectieven toe te voegen. Een kunstwerk en een kunstenaar staan nooit op zichzelf, maar altijd in relatie tot hun tijd, cultuur en omgeving. Op deze manier presenteert RMT de kunst in een breder perspectief en geeft zo meer betekenis. Daarbij wil het museum laten zien dat er meerdere manieren zijn om naar kunst te kijken. Het museum daagt de kijker uit zijn eigen mening en blik te vormen.

Bezoeker bij tentoonstelling
Ladies & Gentlemen

In een van de eerste tentoonstellingen van het jaar, *Ladies & Gentlemen*, werden bijvoorbeeld twaalf portretten uit de Britse Gouden Eeuw gepresenteerd in relatie tot de tijd en cultuur waarin ze zijn ontstaan. Dit werd gedaan aan de hand van begrippen als mode, het gezin, de liefde en high society. In de tentoonstelling *Koen Vermeule High Above Ground* werden niet alleen de schilderijen centraal gesteld maar werd ook ingegaan op de persoonlijke fascinatie van de kunstenaar voor judo. Aan deze fascinatie werd aandacht besteed in twee kabinetten en in de judoperformance die Koen Vermeule zelf uitvoerde tijdens de opening. De bezoeker wordt meegenomen in de wereld van de kunstenaar en zijn manier van denken.

De bovenstaande benadering is het meest expliciet aanwezig in de tentoonstelling *De drie smaken van Jop*, waarvoor Christie's Chairman Jop Ubbens een keuze maakte uit de museumcollectie. Ubbens koos met drie verschillende brillen: als kunsthistoricus, als liefhebber en als commerciële veilingman. Daarmee liet de tentoonstelling zien dat er op verschillende manieren naar kunst gekeken kan worden en dat kunst vanuit die verschillende perspectieven ook anders gewaardeerd wordt. Het museum vertelt de bezoeker zo niet wat hij moet vinden, maar daagt de bezoeker uit zelf zijn idee te vormen.

Daarnaast legt RMT verbindingen tussen heden en verleden om daarmee te laten zien dat kunst het product is van een tijd en opvatting én om te laten zien dat die opvattingen door de tijd en culturen heen veranderen, en soms juist niet... Dit laatste wordt duidelijk gemaakt in *Rewind - De verbeelding van het verleden van Gerard de Laresse tot Brad Pitt*. In de tentoonstelling wordt getoond dat schilders van historiestukken uit de 17de en 18de eeuw gebruik maken van dezelfde beeldmiddelen als hedendaagse filmmakers. Beiden hadden hetzelfde doel, namelijk het verhaal zo overtuigend mogelijk weergeven en daarvoor gebruikten ze dezelfde tijdloze middelen.

By Thomas Lawrence (1769-1830)
Miss Siddons as Mrs. Butler in *The Grange*, ca. 1798-1799, oil on canvas
The Wallace, London (acquired by the Wallace Collection, 1902)

Tentoonstellingen uit 2011, doorlopend in 2012

De Vuurvogel, Othilia Verdurmen

De Vuurvogel t/m 1 maart 2012

De Vuurvogel was een spectaculaire multimediale installatie van kunstenaar Othilia Verdurmen, gebaseerd op het mythologische verhaal van de vogel feniks die door het vuur moet gaan om opnieuw geboren te worden. Rijksmuseum Twenthe heeft een bijzonder educatief project ontwikkeld dat was gericht op kinderen uit het regulier onderwijs én uit het speciaal onderwijs,

Bezoekers bij Thomas Gainsborough, *Boomachtig landschap met een rustende herder bij een zonnig pad en schapen*, circa 1745-1746

Thomas Gainsborough onthuld t/m 8 januari 2012

In de zomer van 2011 kocht Rijksmuseum Twenthe het schilderij *Boomachtig landschap* van Thomas Gainsborough, mede dankzij de steun van het publiek via een crowdfundingactie. Het is het eerste schilderij van Thomas Gainsborough in een Nederlandse openbare collectie. *Boomachtig landschap* is zeer op zijn plaats in de collectie van Rijksmuseum Twenthe, waarin de geschiedenis van het landschap van de 16de tot en met de 19de eeuw een rode draad vormt, van Pieter Brueghel de Jonge en Ruisdael tot Claude Monet.

to be / herman de vries / verzamelingen t/m 8 januari 2012

Naar aanleiding van de 80ste verjaardag van kunstenaar herman de vries en het kunstenfestival GrensWerk organiseerde RMT de tentoonstelling *to be / herman de vries / verzamelingen*.

Nieuwe tentoonstellingen in 2012

Ladies & Gentlemen. Portretten uit de Britse Gouden Eeuw

31 maart t/m 16 september 2012

Ladies & Gentlemen was de allereerste tentoonstelling van Britse portretten uit de 18de eeuw in Nederland. Alle schilderijen waren afkomstig uit Tate Britain in Londen waar zij behoren tot de prominente zaalstukken en zijn van de hand van bekende kunstenaars als Sir Joshua Reynolds, Thomas Gainsborough en Sir Thomas Lawrence.

De 18de eeuw wordt wel beschouwd als de Gouden Eeuw van de Britse kunst. In deze periode bereikten Britse kunstenaars een uitzonderlijk hoog niveau en inspireerden zij de Europese kunst.

In de tentoonstelling werd aan de hand van twaalf zeer gevarieerde werken niet alleen een compact overzicht gegeven van de portretkunst uit de Gouden Eeuw, maar ook van de maatschappelijke context waarin de portretten zijn ontstaan.

Koen Vermeule. High above Ground

9 juni t/m 30 september 2012

Rijksmuseum Twente presenteerde de eerste grote museale tentoonstelling van het werk van de Nederlandse schilder Koen Vermeule (Goes 1965). Achtendertig (internationale) bruiklenen gecombineerd met werken uit de eigen collectie van het museum boden een bijzondere kijk op de ontwikkeling, werkwijze en inspiratiebronnen van de kunstenaar.

Koen Vermeule schildert landschappen, maar niet alleen in de traditionele zin van het woord. Naast grote, weidse en lege landschappen schildert Vermeule ook stadslandschappen. In deze stadslandschappen zoomt Vermeule in op kleine, geconcentreerde scènes met mensen die in hun handelingen en bewegingen stilgezet lijken te zijn. Verstillings en een theatrale inslag kenmerken al zijn schilderijen, ongeacht het onderwerp. Hij kijkt naar de wereld met een fotografische blik. Hij 'betraapt' de alledaagse, vluchtige werkelijkheid en houdt haar voor een moment vast.

Koen Vermeule beoefent judo sinds zijn zevende en de

Brits getinte museumdag

fascinatie daarvoor is altijd gebleven. Een judokabinet binnen de tentoonstelling was geheel gewijd aan deze passie.

De drie smaken van Jop. Dilemma's van een kunstkenner

13 oktober 2012 t/m 12 mei 2013

Hoe kijkt een veilingman, kunsthistoricus en een kunstliefhebber tegen een museale collectie aan?

Chairman Jop Ubbens van veilinghuis Christie's maakte met drie 'brillen' op zijn keuze uit de collectie beeldende kunst en kunstnijverheid uit de periode 1850-1950 van Rijksmuseum Twenthe.

Met *De drie smaken van Jop* laat Ubbens zien dat er uiteenlopende manieren zijn waarop men een kunstwerk kan waarderen. Als kunsthistoricus is hij geïnteresseerd in zeldzaamheid, kwaliteit en vernieuwende vormen. Terwijl hij als commercieel ingestelde veilingmeester vooral oog heeft voor de financiële waarde en verkoopbaarheid. Het publiek kon Ubbens' soms bijzonder lastige afwegingen volgen in de toelichting bij de getoonde werken en werd geprikkeld mee te denken en eigen keuzes te maken.

Het ideaal als werkelijkheid. Landschappen uit het Mauritshuis en Rijksmuseum Twenthe

3 oktober 2012 t/m najaar 2013

In de 17de en 18de eeuw leken er twee typen landschappen te bestaan: het geïdealiseerde en het natuurgetrouwe. Maar klopt dit beeld wel? Het ideaal als werkelijkheid laat zien dat ook de zogenaamde realistische schilder zijn taferelen samenstelde volgens zijn eigen idealen.

Rijksmuseum Twenthe heeft recent een reeks landschappen uit de 17de en vroege 18de eeuw in bruikleen gekregen. De meesterwerken, van de hand van kunstenaars als Jacob van Ruisdael, Karel du Jardin, Salomon van Ruysdael, Aert van der Neer, Jan van Huysum en Jan Baptist Weenix, zijn afkomstig uit het Mauritshuis dat is gesloten in verband met een grote uitbreiding en renovatie. Dit bruikleen was aanleiding om, in combinatie met een aantal topstukken van De Moucheron, Ruisdael en Ruysdael, Van der Neer, Egbert van Drielst en Jacob van Strij uit de eigen collectie, een bijzondere presentatie te organiseren.

Spelen op de grens van het onmogelijke. 25 jaren mediakunst aan AKI/ArtEZ

13 oktober 2012 t/m 24 februari 2013

Spelen op de grens van het onmogelijke toonde video's, interactieve installaties en computeranimaties van negen kunstenaars die studeerden aan ArtEZ Academie voor Art & Design, voorheen AKI, in Enschede. De video's, interactieve installaties en computeranimaties in de tentoonstelling lieten de traditie van innovatie zien die kernmerkend is voor de Enschedese kunstacademie. Alle negen kunstenaars rekken in hun werk de grenzen van de techniek om zo tot nieuwe vormen te komen. 'Ieder medium heeft zijn eigen weerstand. In plaats van vasthouden aan hun oorspronkelijke doel, laten deze kunstenaars zich leiden door de 'storing' die nieuwe en onverwachte mogelijkheden biedt', aldus Pieter Baan Müller, gastcurator en docent mediakunst aan ArtEZ Academie voor Art & Design.

Rewind. De verbeelding van het verleden van Gerard de Laresse tot Brad Pitt

13 oktober 2012 t/m eind 2013

Ordonnantie, Attitude en Affecten. Termen waar je niet direct aan denkt bij de actiescènes met Brad Pitt in Troy. Toch zijn het deze begrippen, afkomstig uit het 'Schilder-Boeck' van Karel van Mander (1604), die de hedendaagse cinematografie bepalen. Schikking van de figuren (ordonnantie), lichaamshouding (attitude) en het uitdrukken van emoties (affecten), liggen ten grondslag aan de beeldtaal van de moderne Hollywoodproducties. Deze 'succesformule' van Van Mander dient vandaag de dag hetzelfde doel als in de 17de eeuw: het verhaal en de emoties zo levendig mogelijk overbrengen. In de tentoonstelling *Rewind* liet curator Maaïke Roozenburg zien hoe de formule van Van Mander zowel in historiestukken als in de hedendaagse film wordt toegepast. Roozenburg deed dat aan de hand van historiestukken uit het Mauritshuis en Rijksmuseum Twenthe en levensgrote filmbeelden uit Hollywoodfilms zoals Troy.

Kleinere presentaties

De Week van de Amateurkunst

2 t/m 9 juni

Tijdens de Week van de Amateurkunst (WAK) toonde het museum de Ebru-kunst ('ebru' betekent 'het marmeren van papier') van een groep Turkse vrouwen uit Enschede die zich hebben gespecialiseerd in deze kunstvorm. Tijdens de WAK werden Ebru-workshops en georganiseerd en rondleidingen in Turks aangeboden bij de museumcollectie en achter de schermen.

GOGBOT Festival 2012

6 t/m 23 september 2012

Het GOGBOT Festival dompelde bezoekers vier dagen onder in een spectaculaire mix van (media)kunst, muziek en technologie. Net als in 2011 bood Rijksmuseum Twenthe een podium voor twee genomineerden van de YOUNGBLOOD Award voor jonge getalenteerde kunstenaars: Jan Pötter en Sarina Walter.

Bacterievaas

Verkoopexpo Bernard Heesen (1958)

Woest glas.

Verkooptentoonstelling Bernard Heesen

17 september 2012 t/m 18 februari 2012

In de vernieuwde entreehal is RMT begonnen met het organiseren van verkooptentoonstellingen. De eerste exposant was glaskunstenaar Bernard Heesen van wie het museum ook veel werk in collectie heeft.

Activiteiten

Algemeen

RMT wil een bruisende huiskamer worden, of anders gezegd dé pleisterplaats van Twente. Daarom is RMT in 2012 niet alleen méér activiteiten gaan organiseren maar is deze activiteiten ook gaan bundelen. In *Herfsttooi 2.0* bijvoorbeeld: een tweedaags festival. *Herfsttooi* zal jaarlijks terugkeren. Ook vond in december de eerste editie plaats van de *Twentse Salon*, een aangenaam zondagmiddag-programma met lezingen, muziek, kunst, openingen, theater, debat, workshops en eten & drinken. Vanaf 2013 wordt de Twentse Salon vrijwel iedere maand georganiseerd.

Ook nieuw was een serie concerten die RMT organiseerde in het museum met het Nederlands Symfonieorkest.

En er is gestart verkooptentoonstellingen van kunstenaars en ontwerpers in de entreehal.

Daarnaast bleef RMT doorgaan met activiteiten als het aanschuifgesprek Hemd van het lijf en met het aanbieden van cursussen op het gebied van kunst en cultuur. Waar RMT voorheen veel van deze cursussen zelf ontwikkelde en aanbod, is RMT in 2011 en 2012 op dit gebied meer gaan samenwerken met organisaties als HOVO en Vrije Academie. Het contact met deze organisaties is in 2012 flink aangehaald en zal de komende jaren blijvend worden geïnvesteerd.

Podcatcher audiotour (Permanent op zaal)

De Podcatcher audiotour wordt gratis aangeboden aan alle (individuele) bezoekers. De tour bevat (kunsthistorische) informatie over een groot aantal topstukken uit de collectie en over wisselende tentoonstellingen.

Paint your picture (Permanent op zaal)

Bezoekers kunnen zichzelf fotograferen en vervolgens virtueel in een schilderij plaatsen op een beeldscherm. De bezoeker wordt zo figurant in een bestaand schilderij uit de museumcollectie en kan het beeld via e-mail en social media naar zichzelf of naar vrienden sturen.

Roombeek Layar (Permanent op je smartphone)

De Roombeek Layar is een augmented reality browser

voor smartphones en biedt een nieuwe manier om kennis te maken met het museum en zijn collectie. De Roombeek Layar bevat audioverhalen en filmpjes over architectuur, industrieel erfgoed en kunst in de aangrenzende wijk Roombeek en Rijksmuseum Twenthe.

Hemd van het lijf (maandelijks van januari tot december)

Na het succes van Hemd van het lijf in 2011 is deze serie in 2012 voortgezet. Elke eerste woensdag van de maand kunnen bezoekers het museum, de collectie, de medewerkers en hun expertise beter leren kennen in een aanschuifgesprek. Daarbij draait het niet alleen om het verhaal van de medewerker, maar ook om de uitwisseling van ideeën en discussie.

Museumweekend (14 & 15 april 2012)

Tijdens het Museumweekend werd voor zeer succesvol *The Campaign for Drawing* georganiseerd. *The Campaign for Drawing* is een fenomeen uit Engeland dat nu in Nederland aan een opmars bezig is. Bezoekers van jong tot oud werden verleid om te gaan tekenen en gezamenlijk werd er gewerkt aan tekeningen op grote vellen papier op de muren en vloeren van het museum.

Bruegel themamiddag (22 april 2012)

Naar aanleiding van de verschijning van de film *The Mill & the Cross* waarin het schilderij De kruisdraging van Pieter Bruegel de Oude op surrealistische wijze tot leven komt, organiseerden Rijksmuseum Twenthe en Concordia op zondag 22 april een speciale Brueghel themamiddag.

Zomerexpo (Maart 2012)

Op 17 maart 2012 streek een van de drie voorrondes van ZomerExpo2012 neer in RMT. ZomerExpo is een jaarlijkse tentoonstelling in het Gemeentemuseum Den Haag met een open inschrijving.

Herfsttooi (13 & 14 oktober 2012)

Rijksmuseum Twenthe organiseerde op 13 en 14 oktober de eerste editie van *Herfsttooi 2.0*. Een gloednieuw, gratis festival met activiteiten rond kunst & wetenschap,

Activiteiten tijdens de Twentse Salon

techniek & filosofie, beeld & geluid en eten & drinken. De titel Herfsttooi 2.0 is een knipoog naar de bloemierskunsttentoonstelling Herfsttooi, die jaren zestig en zeventig traditioneel in de oktobermaand in Rijksmuseum Twenthe werd georganiseerd. Twee dagen bood het museum uiteenlopende activiteiten die één ding gemeen hebben: ze spreken tot de verbeelding! Niet alleen volwassenen maar ook kinderen waren meer dan welkom. Centraal tijdens Herfsttooi stond de Huiskamer van de Verbeelding. Sprekers en performances wisselden elkaar af. In tien minuten lieten de deelnemers zien waar zij voor staan: een verschil maken in hun werkveld. Van kunstenaar Wessel Westerveld tot lector Smart Materials Ger Brinks van hogeschool Saxion, van urbandanceperformance tot de Nationale Reisopera.

Twentse Salon (16 december 2012)

RMT organiseerde op zondag 16 december 2012 de eerste Twentse Salon: een aangenaam zondagmiddagprogramma met lezingen, concerten, workshops, eten & drinken. De Twentse Salon is een nieuw initiatief. Op een aantal zondagmiddagen per jaar kunnen bezoekers een bezoek aan de tentoonstellingen combineren met een bezoek aan lezingen, concerten en workshops voor alle leeftijden. De Twentse Salon is bedoeld voor inwoners

Laurens ten Den, gastheer van de Huiskamer van de Verbeelding

van Twente van alle leeftijden, maar ook bezoekers uit de rest van Nederland zijn natuurlijk van harte welkom. Tijdens de Twentse Salon is er voor iedereen wat te doen en bruist het hele museum.

Cursussen (Gehele jaar)

Gedurende het jaar waren er cursussen van de Vrije Academie, de HOVO en de Volksuniversiteit in het museum. I.s.m. de Vrije Academie zijn er ook een aantal lezingen worden georganiseerd bij tentoonstellingen in het museum, zoals Ladies & Gentlemen.

Brits getinte museumdag (dag)

Naar aanleiding van de tentoonstelling Ladies & Gentlemen is, in samenwerking met de Twentsche Courant Tubantia, een exclusieve lezersmiddag georganiseerd. Lezers konden zich inschrijven via de website van de Tubantia.

Concerten i.s.m. Nederlands Symfonieorkest (september-december 2012)

Op drie zondagen in de periode september-december 2012 gaven verschillende ensembles van het Nederlands Symfonieorkest korte concerten van een uur in de Gobelinzal in Rijksmuseum Twenthe.

Kinderactiviteiten

MuseumJeugdUniversiteit

De Toffe Koffer (Permanent op zaal)

De Toffe Koffer is voor gezinnen met kinderen. De Grote Mens begeleidt de Kleine Mens op een reis door het museum. Ze nemen een reisgids en koffer mee met opdrachten en spelletjes.

Kinder-doe-galerij (Permanent op zaal)

Voor kinderen van 2 tot 12 jaar is er een speciale Kinder-doe-galerij waar kan worden gespeeld, geknutseld en gebouwd. Het thema van de galerij wisselt regelmatig en heeft steeds een relatie met de museumcollectie of met een tentoonstelling.

Audiotour 'Helden' (Permanent op zaal)

De Griekse god Hercules, een van de grootste en sterkste helden uit de mythologie, leidt de jonge bezoekers (10-14 jaar) langs alle helden in het museum.

MuseumJeugdUniversiteit (Februari-mei 2012)

In de periode februari-mei 2012 organiseerde RMT een eigen editie van de MuseumJeugdUniversiteit. Ieder museum geeft een collegereeks aan kinderen van 8 t/m 12 jaar. De kinderen kopen een collegekaart en krijgen aan het eind een diploma. De voornaamste attractie is dat de colleges worden gegeven door 'echte' wetenschappers uit de museumstaf of van een universiteit.

Basisonderwijs

Huidige aanbod

Rijksmuseum Twenthe heeft al een groot aantal jaren breed aanbod voor het basisonderwijs gebaseerd op een doorlopende leerlijn van groep 1 t/m 8. Deze lessen serie getiteld 'Zeven eeuwen kunst' bestaat uit vier aparte lessen die allemaal verschillende aspecten en periodes uit de kunstgeschiedenis als onderwerp hebben en op elkaar aansluiten. De leerlingen bezoeken gedurende hun basisschoolperiode minimaal vier keer het museum en ontwikkelen een beeld van de (Nederlandse) kunstgeschiedenis en verschillende kunstuitingen. Het uitgangspunt van de lessen is 'ontdekkend leren'. Leerlingen ervaren en leren over de kunstwerken via interactieve rondleidingen. Door zelf aan de slag te gaan in het atelier ontdekken ze hun eigen creativiteit.

Samenwerking Brede School Hogeland

Voor de periode 2010-2013 is Rijksmuseum Twenthe een unieke samenwerking aangegaan met Brede School Hogeland in het kader van het project De gevonden voorwerpen. Tijdens speciale lessen waarbij leerlingen het museum bezoeken worden objecten uit de museumcollectie onderworpen aan 'onderzoek'. Aan de hand van de museumobjecten leren en ontdekken ze iets over kunst, de context van een object, het verleden, heden, hun eigen creativiteit etc.

Junior Museumweekend

Rijksmuseum Twenthe organiseerde in 2012 twee keer het Junior Museumweekend in samenwerking met de Roombeek School, Bonifatius en de E.S.V. De leerlingen uit groep 7 van deze scholen vervullen verschillende functies in het museum, uiteenlopend van bewaker en kaartjesverkoper tot gastvrouw en rondleider.

Groep 1 en 2 Museummonsters

Samen met een verlegen museummonstertje ontdekken de leerlingen spelenderwijs de hedendaagse kunst en gaan ze toveren met kleuren!

Groep 3 en 4 Wat is mooi?

In deze les bekijken de leerlingen kunst uit de periode

Junior Museumweekend | medewerkers museumcafé

1890-1960. Een terugkerende vraag is welke werken de leerlingen zelf mooi vinden.

Groep 4 t/m 6 Wandeling door de kunstgeschiedenis

Aan de hand van verschillende voorwerpen uit de speciale Kunsttas maken de leerlingen op een speelse manier kennis met de museumcollectie.

Groep 5 en 6 Het portret

Al eeuwenlang laten mensen portretten van zichzelf maken. Maar in iedere tijd deden ze dat op hun eigen manier.

Groep 6 en 7 Museumgeheimen

Tijdens deze museumles nemen de leerlingen een kijkje in de wereld van het museum als bedrijf. Ze krijgen dingen te zien die voor de gewone bezoeker verborgen blijven.

Groep 7 en 8 Het stripverhaal

Tijdens deze les staan de middeleeuwen centraal. Veel kunstwerken uit deze periode hebben verhalen uit de Bijbel als onderwerp.

Voortgezet onderwijs

Onderwijsprogramma Met eigen ogen

VMBO, HAVO en VWO, alle leerjaren Kunstkick

Voor Kunstkick nodigt RMT vijf kunstenaars uit die in verschillende disciplines werkzaam zijn om workshops te geven. Uitgangspunt van de workshops is het werk en de werkwijze van de kunstenaar. Nadat deze over zijn werk heeft verteld en voorbeelden heeft laten zien, gaan de leerlingen zelf aan de slag. In de voorafgaande jaren werden voor Kunstkick veelal pas afgestudeerde kunstenaars gevraagd. In 2012 is uitsluitend gekozen voor kunstenaars met aantoonbare didactische ervaring. Hierdoor was de kunstenaar beter in staat leerlingen te betrekken bij zijn werk.

VMBO Geen gezicht

Samen met een museumdocent bekijken de leerlingen de museumcollectie. De groep staat langer stil bij drie portretten en drie landschappen.

HAVO en VWO, klas 2, 3 en 4 Met eigen ogen

Leerlingen krijgen informatie over verschillende schilderijen op basis waarvan ze hun eigen versie van het werk maken. Maar het schilderij zelf krijgen ze pas aan het einde van de les te zien.

HAVO en VWO, bovenbouw Droombeek

Via een handcomputer met GPS of een smartphone worden de leerlingen letterlijk door de wereld van stedenbouw en architectuur geleid in de wijk Roombeek.

Speciaal onderwijs Geen gezicht

Voor leerlingen van het speciaal onderwijs heeft het museum de les Geen gezicht ontwikkeld. Samen met een museumdocent bekijken de leerlingen de museumcollectie. De groep staat langer stil bij drie portretten en drie landschappen.

Collectie

Verwervingen

Aankopen

In 2012 werden geen aankopen gedaan in verband met de onzekere situatie rondom de toekomst van het museum. Deze terughoudendheid contrasteerde sterk met de ontwikkeling van de laatste jaren, toen enkele belangrijke aankopen konden worden gedaan voor de Collectie Nederland. Hiertoe behoren de portretten van het echtpaar Hamelin (1781) door de Zweedse kunstenaar Alexander Roslin (gekocht in 2008), Het landschap in de storm (1804) van de Rotterdamse kunstenaar Gerard van Nijmegen (verworven in 2010) en het in 2011 mede dankzij een geslaagde crowdfunding-actie aangekochte *Boomachtig landschap* met een rustende herder bij een zonnig pad en schapen (circa 1745-1746) van Thomas Gainsborough, het eerste schilderij van deze 18de-eeuwse meester in Nederlands museaal bezit. Deze aankopen werden gesteund door – in wisselende samenstelling – de Vereniging Rembrandt, de Mondriaan Stichting, het VSB Fonds, het Roelvinkfonds, het G.J. van Heekfonds en het Stichting Rijksmuseum Twenthe Fonds.

Bruiklenen

Ondanks de 'aankoopstop' in 2012 kon het museum belangrijke aanwinsten verwelkomen, zoals het in Duitsland vervaardigde drieluik met een voorstelling van het Laatste Oordeel (circa 1530-1540) dat door een particulier in langdurig bruikleen werd gegeven. Het Mauritshuis gaf liefst 18 belangrijke historiestukken, landschappen en portretten uit de 17de en 18de eeuw in bruikleen voor de duur van de verbouwing, waaronder Jacob van Ruisdaels *Gezicht op kasteel Bentheim* (circa 1652-1654).

Het beheer van 88 werken – vooral schilderijen en kunstnijverheid uit diverse perioden – die in bruikleen waren van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) werd in 2012 aan het museum overgedragen. Er werden 62 werken in bruikleen afgestaan ten behoeve van tijdelijke tentoonstellingen in binnen- en buitenland.

Schenken

Collectionneur en voormalig galeriehouder Adriaan van Ravesteijn gaf nadrukkelijk zijn steun aan het museum met zijn schriftelijk bevestigde aankondiging een aanzienlijk deel van het permanent bruikleen Art & Project / Depot VBVR aan het museum te schenken. Het gaat om circa 140 kunstwerken, waaronder 25 van Peter Struycken die een fraai overzicht van zijn werk bieden en schilderijen van onder anderen Alan Charlton, Jan Commandeur, Joris Geurts, Han Schuil, Arkadi Nasonov, Toon Verhoef, Emo Verkerk en Koen Vermeule. Daarnaast omvat de schenking werken van Sandro Chia, Enzo Cucchi, Bruce McLean, Ulrich Rückriem, Robert Ryman, Anselm Stader, Richard Tuttle en Richard Venlet. De schenking bestaat ook uit een zeer gevarieerde collectie toegepaste kunst, waaronder glas van Copier, stoelen van Eames, Jacobsen, Tapiovaara en zilver van Georg Jensen. Deze verwerving sluit aan bij een eerdere schenking in 2008 van werken van Armando, Ad Dekkers, Lucio Fontana, Jan Schoonhoven, Peter Struycken en Carel Visser uit dezelfde collectie.

Registratie, documentatie en digitale ontsluiting

De collectie is voor 100% geregistreerd. Van de 9008 voorwerpen in het museum zijn 8393 (eind 2011: 7859) digitaal gefotografeerd, d.w.z. circa 93%.

In 2012 is verder gewerkt aan het online beschikbaar maken van de collectie. Eind 2012 waren 7000 (eind 2011: 6000) van de circa 9000 (eind 2011: 8600) voorwerpen te raadplegen via de website.

Herkomst Helder

De museale aanwinsten uit de jaren 1933-1940 (voor de objecten die in die jaren vanuit Duitsland naar ons land zijn gekomen) en 1948-heden, zijn onderzocht op hun herkomstgeschiedenis. Het onderzoek is uitgevoerd door een stagiaire kunstgeschiedenis van de Universiteit Leiden, onder begeleiding van het hoofd collecties van het museum en het projectteam Museale Verwervingen. De eindreportage vindt begin 2013 plaats.

Depot

Jan Toorop, *Barones Schimmelpenninck van der Oije (Jeanne Françoise Chassagnard, 1876-1959)*, 1919

Het museum neemt deel aan het onderzoek naar de haalbaarheid van een Nationaal Duurzaam Depot, dat begin 2011 werd gestart op initiatief van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Mogelijk kan het museum hiermee op termijn de knelpunten in de eigen depots oplossen.

Collectie Art & Project / Depot VBVR

Sinds 2011 werkt het museum samen met het RKD (Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie) voor het beschrijven en documenteren van de collectie Art & Project / Depot VBVR met als doel de totstandkoming van een publicatie en een overzichtstentoonstelling van deze collectie.

Restauratie

De restauratoren bereidden het transport en de presentatie van alle bruiklenen aan derden voor. Ronduit spectaculair was de uitgebreide behandeling van de oorspronkelijke 17de-eeuwse lijsten met kwabornament om de portretten van Jasper Schade en diens vrouw (beide 1654) ter voorbereiding van een presentatie in Praag. Ook werden enkele werken behandeld ter voorbereiding van hun presentatie in het museum zelf.

Voor de Gemeente Enschede werden door het restauratieatelier van het museum werken van Merijn Bolink, Henk Visch en Gijs Assmann behandeld. Een wandbord met voorstellingen van oude Twentse gebruiken uit circa 1927, dat zich bevindt in het stadhuis van Enschede, werd door restauratoren van het museum behandeld.

Het materiaaltechnisch onderzoek naar het schilderij van Gainsborough dat het museum dit jaar verwierf, leverde gegevens op over Gainsboroughs materiaalgebruik – met name het mengen van silicaat door de olieverf om het effect van reflectie te bewerkstelligen – die de belangstelling opwekten van het restauratieteam van Tate Britain in Londen. Een Britse restaurator bezocht hiertoe Rijksmuseum Twenthe. Vermoedelijk komt uit het onderzoek naar de schildertechniek van de jonge Gainsborough een publicatie voort.

Het door particulieren in langdurig bruikleen gegeven

drieluik met onder meer een voorstelling met het Laatste Oordeel (circa 1530-1540) werd door Caroline van der Elst in voortdurend overleg met het museum gerestaureerd.

Personeel/Financiën

Personeel

De medewerkers van Rijksmuseum Twenthe hebben het afgelopen jaar veel te verduren gehad. Nadat de Raad voor Cultuur zijn advies had uitgebracht was al snel duidelijk geworden dat de grote subsidiekorting zeker tot personele consequenties zou leiden en misschien zelfs tot algehele sluiting van het museum. In augustus zijn ontslagen aangekondigd waardoor aanvankelijk 14 personen hun baan zouden verliezen. Uiteindelijk kon het banenverlies tot 11 personen worden beperkt. Het gevolg hiervan zal zijn dat in het boekjaar 2013 het aantal voltijdsbanen terug zal vallen van ruim 27 naar circa 21.

Personeelsbestand	2012	2011
	fte	fte
Directie	1	1
Bedrijfsvoering	17,6	18,5
Collectiebeheer	2,6	2,7
Presentatie	4,3	4,0
Communicatie en Marketing	1,6	1,8
Totaal	27,1	27,8

Op grond van artikel 6 van de Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens melden wij dat in boekjaar 2012 geen sprake is geweest van topinkomens.

Financiën

De cultuurnotaperiode 2009-2012 werd gekenmerkt door groei. Op vele fronten heeft het museum vooruitgang geboekt. Het bezoekersaantal is verder gestegen naar 47337. De publieksinkomsten zijn sterk gestegen, het netwerk met steunfondsen werd uitgebreid en met succes werd de RMT Business Club geïntroduceerd.

Daarnaast was er een sterke toename van particuliere schenkingen, mede vanwege de hieraan verbonden fiscale voordelen.

Dankzij deze ontwikkelingen heeft het museum in de afgelopen jaren de opgelegde subsidiekortingen kunnen

compenseren. Er werd ruimschoots voldaan aan de door het ministerie van OCW vastgestelde eigen inkomstennorm van 17,5%.

Hoewel deze ontwikkelingen anders doen vermoeden, zijn de vooruitzichten voor het museum allerminst positief. Het besluit van het Ministerie van OCW om met ingang van het komende jaar de exploitatiesubsidie substantieel te verlagen, was ronduit teleurstellend.

Een krachtige lobby heeft ertoe geleid dat de oorspronkelijke subsidiekorting is gehalveerd, maar het is evident dat de toekomst van het museum als publiekinstelling alleen kan worden gegarandeerd indien andere overheden in de komende jaren tot aanvullende subsidiëring bereid zijn.

Resultaat

Het jaar is als gevolg van de hoge reorganisatielasten afgesloten met een negatief exploitatiesaldo van € 198.000. Aan het resultaat wordt toegevoegd een vrijval van € 77 900 uit het bestemmingsfonds OCW-project Veiligheid. Een bedrag van € 9.100 moet worden toegevoegd aan het bestemmingsfonds OCW-Technisch vervangingsonderhoud. Uit de reserve Bedrijfinstallaties/herinrichting entreehal is een bedrag van € 8.700 vrijgevallen.

Het uiteindelijke negatieve resultaat bedraagt € 120.500 dat conform de richtlijnen grotendeels is gecompenseerd met een vrijval van € 107.300 uit het bestemmingsfonds OCW-Niet bestede subsidie CuNo. Het resterende bedrag van € 13.200 is ten laste van de algemene reserve gebracht.

Solvabiliteit en liquiditeit

Ultimo 2012 bedroeg de quick ratio 3,1 (2011:3,7). De solvabiliteit bedroeg 70% (2011:78%). In deze berekening wordt het volledige bestemmingsfonds OCW tot het eigen vermogen gerekend. Indien het bestemmingsfonds OCW buiten beschouwing wordt gelaten, omdat hier investeringsverplichtingen tegenover staan, bedraagt de solvabiliteit 25% (2011:26%).

Bestemmingsfondsen OCW

Project veiligheid

In 2010 zijn de beveiligingsinstallaties gemoderniseerd. De hiervoor verkregen subsidie is toegevoegd aan de het bestemmingsfonds. Jaarlijks valt uit het fonds een bedrag vrij ter dekking van de uit deze investering voortvloeiende afschrijvingslasten.

Project technisch vervangingsonderhoud

Voor technisch vervangingsonderhoud heeft het ministerie OCW meerdere subsidies verstrekt. Vanaf moment van oplevering door de Rijksgebouwendienst worden de afschrijvingslasten gecompenseerd met een jaarlijkse vrijval uit dit bestemmingsfonds.

Voorzieningen

Reorganisatievoorziening

Dit jaar is een omvangrijke reorganisatie aangekondigd, die in de loop van 2013 wordt afgerond. Een bedrag van € 218.000 is aan deze voorziening toegevoegd.

Jan Mostaert,

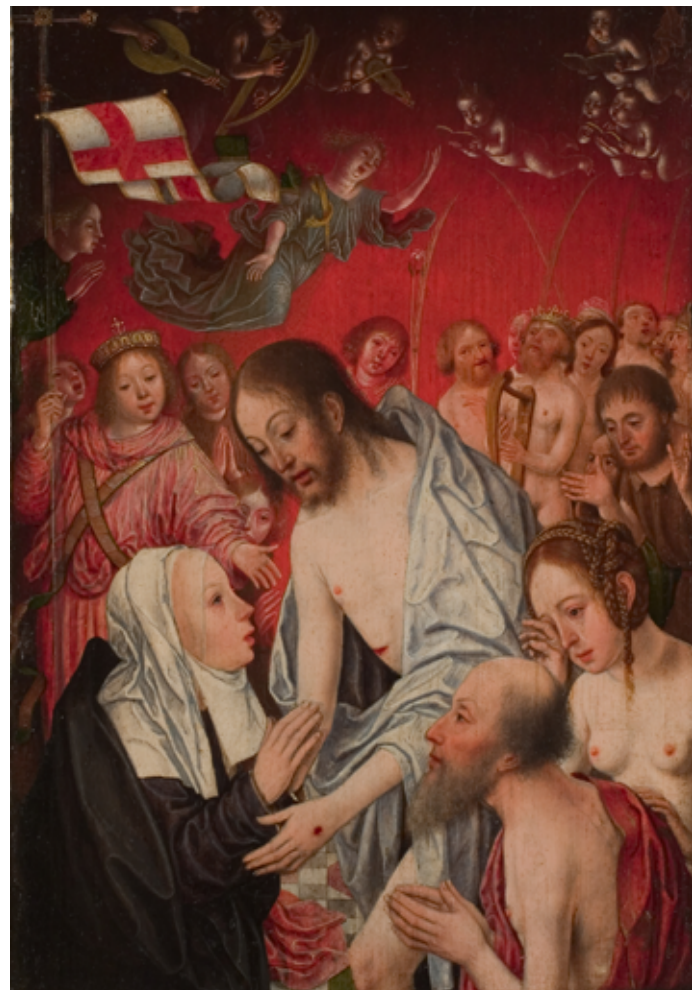
De verschijning van Christus aan Maria, ca. 1515-1225

Voorziening jubileumuitkeringen

In verband met ambtsjubilea is dit jaar een bedrag van € 5.700 aan deze voorziening onttrokken. Een bedrag van € 2.100 is gedoteerd.

Raad van Toezicht

Het museum heeft een breed samengestelde Raad van Toezicht waarin verschillende competenties en maatschappelijke velden op landelijk en regionaal niveau vertegenwoordigd zijn. De Raad van Toezicht en het bestuur conformeren zich aan de Code Cultural Governance.

Balans

Balans

per 31 december 2012, respectievelijk 31 december 2011, na voorgestelde resultaatbestemming

ACTIVA

	31 december 2012		31 december 2011	
	€	€	€	€
VASTE ACTIVA				
<i>Materiële vaste activa</i>				
Gebouwen en terreinen	-		1 000	
Inventaris en inrichting	236 100		37 900	
Andere vaste bedrijfsmiddelen	83 900		64 700	
Bedrijfsinstallaties	733 200		759 700	
		1 053 200		863 300
<i>Materiële vaste activa in uitvoering</i>		-		59 100
VLOTTENDE ACTIVA				
<i>Voorraden</i>		73 700		68 900
<i>Vorderingen</i>				
Debiteuren	62 000		46 700	
Overige vorderingen	13 400		19 100	
Overlopende activa	171 600		166 300	
		247 000		232 100
<i>Liquide middelen</i>				
Liquide middelen		1 177 700		1 318 100
		<u>2 551 600</u>		<u>2 541 500</u>

PASSIVA

	31 december 2012		31 december 2011	
	€	€	€	€
EIGEN VERMOGEN				
Algemene reserve	417 400		430 600	
Bestemmingsfonds OCW	1 154 200		1 330 300	
Overige reserves	<u>220 300</u>		<u>229 000</u>	
		1 791 900		1 989 900
VOORZIENINGEN				
Reorganisatievoorziening	281 700		84 700	
VUT-garantieregeling	-		23 400	
Jubileumuitkeringen	<u>25 600</u>		<u>29 200</u>	
		307 300		137 300
KORTLOPENDE SCHULDEN				
Schulden aan leveranciers	121 800		109 000	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	41 100		50 800	
Schulden inzake pensioenen	12 400		5 300	
Overige schulden	84 700		106 300	
Overlopende passiva	<u>192 400</u>		<u>142 900</u>	
		452 400		414 300
		<u><u>2 551 600</u></u>		<u><u>2 541 500</u></u>

Categoriale exploitatierekening

BATEN

Directe opbrengsten			
Publiekinkomsten	325 600	267 000	276 300
Sponsorinkomsten	10 000	10 000	10 000
Overige inkomsten	51 100	22 000	44 200
Indirecte opbrengsten	<u>26 500</u>	<u>20 000</u>	<u>26 300</u>
Totaal opbrengsten	413 200	319 000	356 800

Bijdragen

Subsidie Ministerie van OCW CuNo			
<i>Waarvan huren</i>	1 659 500	1 622 400	1 622 300
<i>Waarvan exploitatiebijdrage</i>	1 764 300	1 754 500	1 794 000
Overige (niet-structurele)subsidies/bijdragen			
<i>Overige subsidies/bijdragen uit publieke middelen</i>	58 900	146 100	151 900
<i>Overige bijdragen uit private middelen</i>			
Waarvan particulieren incl. vriendenvereniging	135 400	165 300	135 000
Waarvan bedrijven	44 700	45 000	4 700
Waarvan private fondsen	44 300	173 500	303 400
Waarvan goede doelenloterijen	-	-	-
Totaal bijdragen	3 707 100	3 906 800	4 011 300
TOTALE BATEN	<u>4 120 300</u>	<u>4 225 800</u>	<u>4 368 100</u>

LASTEN

Salarislasten	1 602 100	1 436 600	1 439 300
Afschrijvingen	154 000	174 000	189 000
Huren	1 550 200	1 601 800	1 495 300
Aankopen	135 400	300 300	529 900
Overige lasten	<u>899 800</u>	<u>733 100</u>	<u>763 200</u>
TOTALE LASTEN	4 341 500	4 245 800	4 416 700

SALDO UIT GEWONE BEDRIJFSVOERING	<u>- 221 200</u>	<u>- 20 000</u>	<u>- 48 600</u>
---	-------------------------	------------------------	------------------------

Saldo rentebaten/-lasten	23 200	20 000	20 900
--------------------------	--------	--------	--------

EXPLOITATIESALDO	<u>- 198 000</u>	<u>-</u>	<u>- 27 700</u>
-------------------------	-------------------------	-----------------	------------------------

**R
T**

M

Rijksmuseum Twenthe
Lasondersingel 129-131
7514 BP Enschede
053 4358675
info@rijksmuseumtwenthe.nl
www.rijksmuseumtwenthe.nl